

Visual Culture Reader / Nicholas Mirzoeff
Recenze

Obrazy jsou komplexní způsob poselství. Digitální fotografie, satelitní a teleskopické snímky, záznamy všude přítomných kamer, manipulativní vizuální slovník reklam... Jsme každodenně vystaveni obrovskému množství vizuální zkušenosti. Ale jak jí vlastně rozumíme? Jak ji interpretujeme? Do jaké míry vědomě a nevědomě utváří naše vnímání, naše názory?

Visual culture reader provokuje čtenáře k tomu, aby si takové otázky pokládal. Na základě několika klíčových esejů z oblasti vizuálních studií nám nabízí poutavý vhled do rétoriky obrazu. Čerpá přitom z dějin umění, designu a reklamy, z dějin vizuálních technologií samotných, z filosofického nazírání na obraz války, tak ji podávají média, nebo z úvah jak vizuální technologie vytváří diktát ženské krásy... Tato kniha je tedy v první řadě poutavý průvodce po několika odlišných odvětvích kultury, které mezi sebou spojuje právě užívání obrazu jako hlavního výrazového nástroje.

Editor knihy Nicholas Mirzoeff zachází až tak daleko, že současný svět celkově označuje za vizuální. Tvrdí, že současný svět a kultura v něm sice není závislá na obrazech, ale na tendenci uchopovat zkušenost skrze obrazy. Obrazy jsou dle něj vnímány ne jako reprezentace objektů, ale jako jejich zcela rovnocenný identický konstrukt. V každodenním životě pak nepřicházíme do styku se samotnými objekty a jevy, ale s jejich obrazovými konstrukty. Často jim pak přikládáme status pravdivosti, status normy, podle které je vhodné se řídit. Vizuální kultura tímto způsobem není součástí našeho každodenního života, ale je přímo naším každodenním životem. Tato nová vizuální zkušenost bývá matoucí. Pozorování, účastnění se vizuální kultury ještě neznamena, že ji správně rozumíme. Vizuální studia jako vědní obor pak předpokládají, že ve skutečnosti existuje obrovská mezera mezi nazíráním a porozuměním vizualitě.

Visual culture reader je vhodným průvodcem pro všechny, kteří se chtějí dozvědět něco více o přístupu a vědecké metodě takového oboru jako jsou vizuální studia. Je určen pro všechny, kdo se chtějí naučit analyzovat vizualitu a porozumět jí.

Samotná kniha je rozdělená do šesti základních částí. První se věnuje genealogii vizuální kultury. Jejím vznikem v rámci umění a v rámci vývoje vizuálních technologií až po její totální uskutečnění napříč celým kulturním spektrem.

Součástí první kapitoly je například výňatek z eseje Pojednání o metodě (René Descartes, 1637) věnující se optice. René Descartes zde jako jeden z prvních myslitelů dokazuje, že světlo není manifestací božského, ale že je materiálním elementem. Svým zkoumáním zákonů optiky položil základy vědeckého chápání vizuálních technologií. V dalším eseji Martin Jay vysvětluje principy renesanční perspektivy a pojednává o tom, jak položila základy pro moderní reprezentaci a interpretaci viděného.

V druhé kapitole je vizuální kultura zkoumána ve vztahu ke každodennosti. Každodenní život je klíčovou oblastí pro vizuální zkušenost. V eseji the Practice of Everyday Life (Michela de Certeau 1984) De Certeau nabádá k narušování zaběhnutého ekonomického řádu kapitalismu. Hovoří o praktice „making do“ což je vytváření hodnot nikoliv pro zisk ale v rámci občanské kreativity, v rámci rozvoje svobodně se vyjadřující společnosti. Mnohé z myšlenek De Certeaua pak v druhé eseji Videotech přebírá media kritik John Fiske. Ten se věnuje tomu jak dříve nezaznamenané vzorce každodenního chování jako je nakupování, hovor na ulici,

čtení, nebo vaření jsou v dnešní době běžně mapovány díky užívání kreditních karet, nahrávání našeho chování v nákupních centrech, nebo na ulicích systémem CCTV kamer. Hovoří o high technologiích jako o nástrojích kontroly a dozoru a zároveň volá po narušování tohoto systému pomocí low technologií. Věnuje se v tomto eseji například tomu, jak veřejné CCTV kamery apriori vytváří rasisticky podbarvené záznamy tím, že na člověka odlišně zbarvené pleti vždy identifikují přednostně.

Třetí část knihy se věnuje konstruktivnímu virtuálnímu tělu a prostoru. Čtvrtá kapitola pak zkoumá obraz národní a rasové identity v koloniální a v postkoloniální kultuře. Pátá část se pak zamýšlí nad vizualitou genderové a sexuální příslušnosti a šestá analyzuje vizuální řeč pornografie.

Existuje mnoho způsobů, jak k této knize přistoupit. Je možné ji číst od začátku až do konce, stejně tak dobře jako v ní jen listovat, nebo z ní příležitostně čerpat. Tématický záběr knihy je skutečně široký a svědčí o všestrannosti a určité nevyhraněnosti vizuálních studií jako oboru. Tato nevyhraněnost ale není v žádném případě na obtíž. Vizuální studia v sobě mají obrovský potenciál v překračování oborových hranic. Způsob, jakým propojují poznatky je inspirující a mezioborově uplatnitelný. Zejména studenti nových médií v ní mohou najít mnohé provokující poznatky, které vyzývají k dalšímu zkoumání.

Editor knihy Nicholas Mirzoeff je považován za zakladatele oboru vizuálních studií. Působí na několika univerzitách v USA (State University of New York, University of Warwick, Oxford University) kromě vizuálních studií se věnuje oborům jako jsou média a komunikace, nebo dějiny umění.

V současné době se v oblasti vizuálních studií zaměřuje na projekt zkoumající obraz klimatických změn a jeho interpretace.

Autor: Jana Písaříková 145143

Mirzoeff, Nicholas (ed.). Visual culture reader. New York : Routledge, 1998. 530 s.